

L'anglès de Ripoll

John Langdon-Davies va arribar a Ripoll l'any 1921, fugint del que ell en deia *la civilització de les màquines*. Cinc anys abans, havia passat una temporada a la presó perquè es va negar a incorporar-se a l'exèrcit britànic. El va convèncer la campanya pacifista que havia iniciat Bertrand Russell, que, com ell, també va acabar empresonat. Només s'és jove un cop i, en aquells anys, a Langdon-Davies el motivava tot: la qüestió irlandesa, la Revolució Russa, la seva relació amb intel·lectuals com Leonard i Virginia Woolf en el 1917 Club. També, naturalment, les dones. Es casa per primera vegada, té dos fills. Abans d'haver perdut dues beques seguides a causa del seu historial militar i d'haver-se casat, Langdon-Davies ha tingut temps de diplomar-se en antropologia física i cultural. M'imagino que devia instal·lar-se a Ripoll convençut que arribava en un món encara mig per fer, més senzill, més bàsic, més transparent, més pur, més conciliat amb la naturalesa i amb els fonaments essencials de la vida. Jove, enamorat i rebel... Sí, en aquells anys, Langdon-Davies era sobretot un poeta.

Man on Mountain, Home a la muntanya, el llibre que publica l'any 1922 a la impremta de Daniel Maideu gràcies a Ramon Casanovas, el seu nou amic ripollès, respon a tot el que he escrit. Ell mateix l'ha de corregir. A Ripoll, l'any 1922, qui més devia saber anglès? Maideu ha de baixar a Barcelona perquè a la seva impremta no té prou tipus amb la lletra w. Tot plegat, cinquanta exemplars.

He pogut llegir fa uns dies *Man on Mountain* gràcies a l'edició bilingüe que n'ha fet el Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès i gràcies, sobretot, a l'amabilitat de Florenci Crivillé, el meu nou amic ripollès. M'ha semblat que algunes traduccions —de Marià Manent, de Tomàs Garcès...— milloraven fins i tot l'original anglès. Qui diu que els traductors han de ser sempre uns traidors?

És sabut que és arran de la relació entre Marià Manent i John Langdon-Davies, el seu nou amic anglès, que la poesia catalana entra en relació amb la poesia xinesa. Històries que, també és sabut, no interessaven a gaire ningú, però que han contribuït a fer que aquesta petita cultura de la qual formem part s'hagi obert al món i hagi estat al cas del que s'anava coent als llocs més intel·lectualment avançats del planeta. I això també va passar a Ripoll. L'any 1922. *Thanks, Mister Langdon-Davies.*

'Home vell cavant'

Dels poemes que Langdon-Davies va publicar a Ripoll, destaco el que es titula *Home vell cavant*. La traducció de Tomàs Garcès comença així: «Avall, en un camp nu, un vell està cavant, / tan vell, tan encorbat; / sembla les branques nues de la vora del riu, / quan el riu s'assecava, / sols deixant palla verda i bocinets de fang. / "Bon vell, oh, quantes coses deveu saber!", li crido. / Però el bon vell és sord...»

PEP DUJANNS